

POLSKA AKADEMIA NAUK

Instytut Historii

KWARTALNIK
HISTORYCZNY

ROCZNIK LXI

Nr 4

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

WARSZAWA 1954

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK
HISTORYCZNY

ROCZNIK LXI

Nr 4

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1954

KOMITET REDAKCYJNY

**Juliusz Bardach, Iza Biezuńska, Aleksander Gieysztor,
Leon Grosfeld, Henryk Jabłoński, Witold Kula,
Bogusław Leśnodorski — redaktor naczelny, Janina Żurawicka**

ADRES REDAKCJI

**Instytut Historii PAN
Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31
tel. 62051**

A. 96

PANSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE — DZIAŁ CZASOPISM
Warszawa, Krakowskie Przedmieście 79

Nakład 2917 + 156	Oddano do składania 27.X.54
Arkuszy wyd. 43,8, druk. 26,25	Podpisano do druku 17.I.55
Pap. druk. sat. kl. V, 70 g 70 x 100/16	Druk ukończono w styczniu 1955
Cena zł 15.—	Zamówienie 510 B-6-1102

Stł. Drukarnia Naukowa, Warszawa, Śniadeckich 8

SPIS TREŚCI

Henryk Jabłoński — O nowe spojrzenie na dzieje Pomorza	3
Ignacy Pawłowski — Ruch rewolucyjny wśród żołnierzy Warszawskiego Okręgu Wojskowego w 1905 r.	17
Witold Rodziński — Próby rozpętania wojny domowej w Chinach przez imperializm amerykański (sierpień—grudzień 1945)	61
Krystyna Śreniowska — Stanisława Zakrzewskiego poglądy na powstanie państwa i narodu polskiego	85
Jerzy Wiśniewski — Przesłanki tworzenia się układu kapitalistycznego w rolnictwie zachodnio-pomorskim w w. XVIII	116
Alfred Wielopolski — Zagadnienie sił wytwórczych i rozwoju stosunków społecznych w rolnictwie Pomorza Zachodniego w pierwszej połowie XIX w.	137

DYSKUSJA I POLEMIKA

Ryszard Kiersnowski — W sprawie początków organizacji państwowej na Pomorzu Zachodnim	160
Andrzej Wyczański — O folwarku szlacheckim w Polsce XVI stulecia	169

RECENZJE

Mao Tse-tung, Dzieła wybrane t. I — Henryk Katz	192
Für Polens Freiheit — Achthundert Jahre deutsch — polnischer Freundschaft in der deutschen Literatur — Wacław Długoborski	201
Istorijska Poljski t. I, pod red. W. D. Koroljuka, I. S. Millera, P. N. Trietjakowa — Stanisław Arnold, Juliusz Bardach, Stefan Kieniewicz	222
Oczerki istorii SSSR cz. I, II — Henryk Łowmiański	233
Istorijska Łatwijskoj SSR, Tom I s drewniejszych wremien do 1860 goda — Antoni Podraza	245
Kapitoly z uhorskich dejin — Jan Reychman	252
Szkice z dziejów Śląska, pod redakcją Ewy Maleczyńskiej — Stanisław Piekarczyk	255
Tadeusz Silnicki, Biskup Nanker — Jan Baszkiewicz	264
Krystyna Pieradzka, Walki Słowian na Bałtyku w X—XII wieku — Lech Leciejewicz	270
Ruch husycki w Polsce, wybór tekstów źródłowych (do 1454 r.). Opr. Roman Heck i Ewa Maleczyńska — Ignacy Zarębski	275

Philippe Wolff, Commerces et marchands de Toulouse (vers 1350-vers 1450) — M a r i a n M a ł o w i s t	282
Reformacja w Polsce — L e c h S z c z u c k i	286
Karol Ogier, Dziennik podróży do Polski. Cz. I—II — T a d e u s z C i e ś l a k W stulecie Wiosny Ludów 1848—1948. Wydawnictwo zbiorowe pod redakcją Natalii Gąsiorowskiej — M a r i a n Z y c h o w s k i	290
Stefan Kieniewicz, Sprawa włościańska w powstaniu styczniowym — E m a - n u e l H a l i c z , S t a n i s ł a w Ś r e n i o w s k i , Z b i g n i e w S t a n k i e w i c z	292
Oswobodzenie Bułgarii od tureckiego iga. Sbornik statiej — H e n r y k B a - t o w s k i :	301
Zdeñklu Nejedlemu Československa Akademie Ved. Sbornik prací k sedmdesatým pátým narozeninám — E w a M a l e c z y Ń s k a	311
Zapiski bibliograficzne :	315
	319

ŻYCIE NAUKOWE W KRAJU

Sesja Pomorska w Gdańsku — J a n i n a Ż u r a w i c k a	332
Dyskusja nad rolą i zadaniami Instytutu Zachodniego i „Przeglądu Zachod- niego” — K a z i m i e r z M y ś l i Ń s k i	345
Prace naukowe związane z 300-leciem najazdu szwedzkiego — S t a n i s ł a w P a z y r a	351

ŻYCIE NAUKOWE ZA GRANICĄ

Z problematyki badań historyków radzieckich nad dziejami wielkiej własności ziemskiej — J a n i n a L e s k i e w i c z	356
Stan i zadania czechosłowackiej nauki historii — J o s e f M a c e k	371
Prace rewizjonistycznej „nauki“ Niemiec Zachodnich nad dziejami Europy Wschodniej	
Cele i organizacja „Badań wschodnich w Niemczech Zachodnich“ — W a l d e - m a r S z e c z i n o w s k i	378
Zeitschrift für Ostforschung — J e r z y S e r c z y k	391

С О Д Е Р Ж А Н И Е

Хенрык Яблонский — Новое воззрение на историю Поморья	3
Игнацы Павловский — Революционное движение в войсках Варшав- ского Военного округа в 1905 г.	17
Витольд Родзинский — Попытки американского империализма раз- решить гражданскую войну в Китае (август-декабрь 1945 г.)	61
Крыстына Сренёвская — Взгляды Станислава Закшевского на обра- зование польского государства и польского народа	35
Ежи Висьневский — Предпосылки образования капиталистического хозяйства в земледелии Западного Поморья в XVIII веке	116
Альфред Вельпольский — Вопрос производительных сил и разви- тия общественных отношений в земледелии Западного Поморья в первой половине XIX века	137

ПОЛЕМИКА

- Рышард Керсновский — По вопросу возникновения государственной организации в Западном Поморье . 160
 Анджей Вычанский — О шляхетском фольварке в Польше XVI века 169

РЕЦЕНЗИИ

- Мао Цзэ-дун, Избранные сочинения, т. I — Хенрык Кац 192
 Fur Polens Freiheit, Achthundert Jahre deutsch—polnischer Freundschaft in der deutschen Literatur — Вацлав Длугоборский . 201
 История Польши, т. I, под ред. В. Д. Королюка, И. С. Миллера, П. Н. Третьякова — Станислав Арнольд, Юлиуш Бардах. Стефан Кеневич 222
 Очерки истории СССР ч. I, II — Хенрык Ловмианский . 233
 История Латвийской ССР, т. I, с древнейших времен до 1860 года — Антони Подраза . 245
 Kapitoly z uhorskich dejin — Ян Рейхман . 252
 Очерки по истории Силезии, под редакцией Евы Малечинской — Станислав Пекарчык . 255
 Тадеуш Сильницки, Архиепископ Нанкер — Ян Башкевич . 264
 Крыстына Перацка, Сражения славян на Балтийском море — Лех Лециевич 270
 Гуситское движение в Польше, избранные первоисточники (до 1454 г.). В обработке Романа Хеца и Евы Малечинской — Игнацы Зарембски 275
 Philippe Wolff, Commerces et marchands de Toulouse (vers 1350—vers 1430)— Мариан Маловист 282
 Реформация в Польше — Лех Щуцкий 286
 Карол Ожие, Дневник путешествия в Польшу, ч. I—2—Тадеуш Цесьляк 290
 В столетие весны народов 1848—1948. Изд. под редакцией Наталии Гонсеровской, — Мариан Жыховский 292
 Стефан Кеневич, Крестьянский вопрос в январском восстании — Эмануэл Галич, Станислав Сренёвский, Збигнев Станкевич 301
 Освобождение Болгарии от мурецкого ига. Сборник статей—Хенрык Батовский 311
 Zdeňku Nejedlemu Československa Akademie Ved. Sbornik prací k sedmdesátým ratým narozeninám — Ева Малечинская . 315
 Библиографические записки 319

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ В СТРАНЕ

- Поморская сессия в Гданьске — Янина Журавицкая . 332
 Обсуждение роли и задач Западного института и журнала „Шпеглэнд Заходни” — Казимеж Мыслинский 345
 Научные труды, связанные с 300-летием шведского нашествия — Станислав Пазыра . 351

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ ЗАГРАНИЦЕЙ

- Из проблематики советских исторических исследований большой земельной собственности — Янина Лескевич . 356
 Состояние и задачи чехословацкой исторической науки — Юзеф Мацек 371

Труды реваншистской „науки” Западной Германии по истории Восточной Европы	
Цели и организация „Восточных исследований в Западной Германии” — Вальдемар Шечинowski	378
Zeitschrift für Ostforschung — Ежи Серчик	391

SOMMAIRE

Henryk Jablonski — Un nouvel aperçu de l'histoire de la Poméranie	3
Ignacy Pawłowski — Le mouvement révolutionnaire dans les troupes de la région militaire de Varsovie en 1905	17
Witold Rodziński — Tentatives de l'imperialisme américain pour déclencher une guerre civile en Chine (août — décembre 1945)	61
Krystyna Śreniowska — Idées de Stanisław Zakrzewski sur les origines de l'état et de la nation polonaise	85
Jerzy Wisniewski — Prémisses de la formation capitaliste dans l'agriculture de la Poméranie Occidentale au XVIII-e siècle	116
Alfred Wielopolski — Les problèmes des forces productives et du développement des rapports sociaux dans le domaine de l'agriculture en Poméranie Occidentale à la première moitié du XIX-e siècle	137

DISCUSSION ET POLÉMIQUE

Ryszard Kiersnowski — A propos des débuts de l'organisation d'un état en Poméranie occidentale	160
Andrzej Wyczanski — Remarques sur le domaine seigneurial polonais au XVI-e siècle	169

COMPTES-RENDUS

Mao Tse-tung, Oeuvres choisies, T. 1 — Henryk Katz	199
Für Polens Freiheit — Achthundert Jahre deutsch — polnischer Freundschaft in der deutschen Literatur — Wacław Długoborski	201
Istoriya Polski t. I, pod red. W. D. Koroljuka, I. S. Millera, P. N. Trietjakowa — Stanisław Arnold, Juliusz Bardach, Stefan Kieniewicz	
Oczerki istorii SSSR, I, II — Henryk Łowmiański	222
Istoriya Łatwijskoj SSR t. I s. driewniejsich wremien do 1860 goda — Antoni Podraza	245
Kapitoly z uhorských dejin — Jan Reychman	252
Études sur l'histoire de Silésie sous la rédaction de Ewa Maleczyńska — Stanisław Piekarczyk	255
Fadeusz Silnicki, L'Évêque Nanker — Jan Baszkiewicz	264
Krystyna Pieradzka, Les luttes des Slaves sur la Baltique au X—XIII siècles — Lech Leciejewicz	270
Le mouvement hussite en Pologne. Choix de textes (jusqu' à 1454) édité par Heck i Ewa Maleczyńska — Ignacy Zarębski	275

Philippe Wolff, Commerces et marchands de Toulouse (vers 1350-vers 1450) — M a r i a n M a ł o w i s t	282
Reformation en Pologne — L e c h S z c z u c k i	286
Karol Ogier, Journal d'un voyage en Pologne (I—II) — T a d e u s z C i e ś l a k	290
Le centenaire du „Printemps des peuples” 1848 — 1948. Ouvrage collectif. Ré- dacteur Natalia Gąsiorowska — M a r i a n Z y c h o w s k i	292
Stefan Kieniewicz, La question paysane dans l'insurrection de janvier (1863-4)— E m a n u e l H a l i c z , S t a n i s ł a w S r e n i o w s k i , Z b i - g n i e w S t a n k i e w i c z	301
Oswobodzenie Bołgarii ot turieckiego iga. Sbornik statiej — H e n r y k B a - t o w s k i	311
Zdenku Nejedlemu Československá Akademie Véd. Sbornik praci k sedmdesatým pátým narozeninám — E w a M a l e c z y n s k a	315
Notes bibliographiques	319

VIE SCIENTIFIQUE EN POLOGNE

La Conférence poméraniennne à Gdansk — J a n i n a Ż u r a w i c k a	332
Discussion sur le rôle les tâches à accomplir de Institut Zachodni et „Przegląd Zachodni” — K a z i m i e r z M y s l i Ń s k i	345
Les travaux scientifiques relatifs au 300 centenaire de l'agression suédoise en Pologne — S t a n i s ł a w P a z y r a	351

VIE SCIENTIFIQUE À L'ÉTRANGER

Sur les recherches des historiens soviétiques consacrés aux problemes relatifs au développement de la grande propriété rurale — J a n i n a L e s k i e - w i c z	356
État présent et les buts de la science historique tchécoslovaque — J o s e f M a c e k	371
Les travaux révisionnistes de la science de l'Allemagne Occidentale sur l'hi- stoire de l'Europe Orientale	
Buts et organisation „des recherches orientales en Allemagne Occidentale” — W a l d e m a r S z e c z i n o w s k i	378
Zeitschrift für Ostforschung — J e r z y S e r c z y k	391

*

Streszczenia w języku rosyjskim	398
Содержание	
Streszczenia w języku francuskim	407
Sommaire	

KWARTALNIK HISTORYCZNY — PRZEKŁADY

Ukazał się Nr 1 czasopisma: KWARTALNIK HISTORYCZNY. ZAGADNIENIA
NAUKI HISTORYCZNEJ — PRZEKŁADY

T r e ś ć :

B. F. Porszniew: Przyczynek do charakterystyki sytuacji międzynarodowej podczas wojny wyzwolenczej narodu ukraińskiego w latach 1648-1654 — *A. M. Pankratowa*: O roli produkcji towarowej w okresie przejścia od feudalizmu do kapitalizmu — *M. Kölling*: Walka Komunistycznej Partii Niemiec pod kierownictwem Ernsta Thälmana o jednolity front w pierwszych latach względnej stabilizacji (1924-1927) — *Fritz Klein*: Z przygotowań wielkiej burzazji niemieckiej do dyktatury faszystowskiej (1929-1932) — *O. Winzer*: Bohaterski rozdział historii KPD. W 35 rocznicę powstania Komunistycznej Partii Niemiec — *M. Kawkowa*: Powstanie chłopów rumuńskich w 1907 r. — *J. S. Hąjek*: Legenda wilsonowska wyrazem kosmopolityzmu w historii czechosłowackiej — *J. Chesneaux*: Jaki „Wschód“ badać należy?

ZESZYT Nr 2 — w przygotowaniu:

M. N. Mejman, S. D. Skazkin: O podstawowym prawie ekonomicznym feudalizmu — *M. W. Kołganow*: O podstawowym prawie ekonomicznym feudalizmu — *H. M. Drużynin*: Konflikt między siłami wytwórczymi a stosunkami feudalnymi w przeddzień reformy 1861 r. — *T. Minkow*: O podstawowym prawie ekonomicznym formacji feudalnej — *R. P. Chromow*: O podstawowym prawie ekonomicznym feudalizmu — *J. Nichtweiss*: Z zagadnień wtórnego poddaństwa i tzw. pruskiej drogi rozwoju kapitalizmu w gospodarce rolnej Niemiec Wschodnich — *J. Kuczynski*: Uwagi w związku z artykułem J. Nichtweissa o wtórnym poddaństwie — *J. Nichtweiss*: Moja odpowiedź Jurgenowi Kuczynskiemu — *R. H. Hilton, Ch. Hill*: Przejście od feudalizmu do kapitalizmu — *M. Dobb*: Uwagi o pracy H. K. Takahashi pt. „Okres przejściowy od feudalizmu do kapitalizmu“ — *Ch. I. Michowa*: Rola zachodnich sił imperialistycznych w ustanowieniu i umocnieniu faszystowskiej dyktatury w Bugarii w latach 1926—1931 — *H. Aptheker*: Laureaci imperializmu.

Prenumerata (20 zł rocznie): Konto PKO nr 1-110-14.000, Centralna Ekspedycja PPK „RUCH“, Warszawa, Srebrna 12. Sprzedaż pojedynczych zeszytów — w placówkach „RUCHU“ i w księgarniach naukowych.